

CHARLES DICKENS

KÉT
VÁROS
REGÉNYE

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

I. FEJEZET

A korszak

Azok voltak a legszebb idők, és azok voltak a legrútabb idők, az volt a bölcsesség kora, az volt a balgaság kora, azok voltak a hit napjai, azok voltak a hitetlenség napjai, az volt a Fény évadja, az volt a Sötétség évadja, az volt a remény tavasza, az volt a kilátástalanság tele, csak ránk várt minden, már nem várt ránk semmi, mentünk mind egyenesen az Égbe, mentünk mind egyenesen a másik irányba – röviden, a korszak abban hasonlított a mostanira, hogy a harsányabb hatalmak némelyike csakis a legáhitatosabb tisztelettel érte volna be most és mindörökké.

Egy széles arcú király és egy bájtalan arcú királyné ült Anglia trónján; egy széles arcú király és egy szép arcú királyné ült Franciaország trónján. Mindkét országban a napnál is világosabban látták az állami kenyeres és halas kosarak urai, hogy a dolgok nagy általánosságban így maradnak az idők végezetéig.

Urunk ezerhétsházhetvenötödik évét írták. Ama szerencsés korszakban, akárcsak a mostaniban, spirituális kinyilatkoztatásoknak örvendhetett Anglia. Nemrég töltötte be áldott életének huszonötödik esztendejét Mrs. Southcott¹, akinek magasztos eljövételét egy látnoki gyalogos testőr harangozta be, megjövendölvén, hogy már minden együtt van, amitől Londont és a Westminstert elnyeli a föld. Még a Cock Lane-ről is csak tizenkét éve úzték ki

¹ Joanna Southcott (1750–1814) angol prófétanő, szektaalapító.

a szellemet,² miután elkopogtatta üzeneteit, ahogyan az eredetiségben kísértetiesen szűkölködő tavalyi év szellemei is elkopogtatták a magukét. Egyszerű e világi üzeneteket is küldött újabban az angol koronának és népnek a brit alattvalók amerikai kongresszusa, amelyek, bármily különösen hangozzék, a Cock Lane-i csibekas összes üzeneténél fontosabbnak bizonyultak az emberiség számára.

Franciaország, amely szellemi dolgokban általában kevésbé volt szerencsés pajzsos-szigonyos nővérénél, lélegzetelállító egyenletességgel gurult lefelé a lejtőn, papírpénzt nyomtatott, és elköltötte. Keresztény pásztorainak útmutatását követve különben olyan reklémekkel mulatta magát, mint hogy kezének levágására, nyelvének kitépésére, majd pedig máglyahalálra ítelt egy fiatalembert, amiért nem térdelt le a piszkos barátok körmenetének tiszteletére, akik tőle jó ötven-hatvan yardnyira vonultak az esőben. A megkínzott ember kivégzésének idején valószínűleg már nőttek Franciaország és Norvégia erdeiben a fák, amelyeket megjelölt Favágó, a Végzet, hogy kidöntsék, és deszkává fűrészeljék őket egy zsákkal és pengével kiegészített, szörnyű emlékezetű, mozgatható állványhoz. Valószínű, hogy a Párizst övező zsiros földek bizonyos tanyáin ugyanezen a napon meghúzódtak az időjárás elől otromba kocsiszínek alatt, szimatoló disznók között a vidék sarától szennyes, nehézkes kordék, amelyeken aprójóságok ültek, de már félretette őket forradalmi talyigának Földműves, a Halál. Ám ez a Favágó és ez a Földműves, noha szüntelenül, de oly csendben munkálkodik, hogy senki sem hallotta, amint nesztelen léptekkel látnak dolguk után; sőt istentagadó árulásnak minősült még akár a gyanú is, hogy ébren lehetnek netán.

Angliában aligha volt akkora rend és biztonság, ami igazolta volna ezt a nemzeti kérkedést. Arcátlan fegyveres betörések és

² 1762-ben a londoni Cock Lane egyik házában szellemet hallott kopogni egy 12 éves kislány. Az eset akkora port vert fel, hogy még a neves szótáríró, dr. Johnson is utánajárt.

útonállások estek még a fővárosban is minden éjszakán; a családokat nyilvánosan figyelmeztették, csak úgy távozzanak a városból, hogy előzőleg beadják kárpitósokhoz raktározásra a bútoraikat; az éjszaka zsiványa városi kereskedő volt nappal, és midőn felismerte és felelősségre vonta kereskedőtársa, akit mint „Kapitány” feltartóztatott, ő vitézül főbe lőtte, azután elvágatott; a postakocsit megállította hét haramia, akiből hármat agyonlőtt a fegyveres kísérő, majd őt is lepuffantotta a megmaradt négy, „mivelhogy elfogyott a lőszere”, minekutána zavartalanul kirabolták a postakocsit; ama nagyszerű potentátot, London lord mayorját is megrohanta Turnham Greennél egy rabló, hogy egész kíséretének orra előtt zsebelje ki a fényes személyiséget; a rabok a londoni fegyházakban csatákat vívtak a porkolábokkal, és a fenséges törvénykartáccsal és golyóval lövetett közējük; a nemes lordok nyakából az udvari szalonokban nyisszantották le a gyémántos keresztet a tolvajok; csempészárut keresve betörték Szent Egyed templomába a muskétások, és a latrok rálöttek a muskétásokra és a muskétások rálöttek a latrokra, és ezekben az esetekben senki sem talált különösebb kivetnivalót. Ennek folytán szakadatlan igény mutatkozott az örökké elfoglalt és tökéletesen eredménytelen hóhérra, aki hol hosszú sorokban kötötte fel a különböző bűnözőket, hol csak egy kedden elfogott betörőt akasztott szombaton, hol embereket égett tucatjával Newgate-ben, hol röplapokat a Westminster Hall ajtajában; egyik nap egy embertelen gyilkos életét oltotta ki, másnap egy száználmas zsebmetszőét, aki hat pennyvel rövidített meg egy parasztfiút.

Mindezek és még sok ezer hasonló dolgok történtek, míg véget ért a drága öreg ezerhétszázhetvenötös év. Ezekről koszorúzva illegette magát gangosan és lobogtatta fennen isteni jogait a két széles arcú, meg a szép és a bájtalan, míg a Favágó és a Földműves észrevétlenül munkálkodott. Így vezette az ezerhétszázhetvenötös év a Nagyokat és a számtalan kicsinyeket – köztük ennek a krónikának az alakjait – az előttük elnyúló utakon.

II. FEJEZET

A postakocsi

A doveri út volt az, amely november végén, egy pénteki éjszakán elnyúlt az első személy előtt, akihez ennek a históriának köze van. A doveri út pedig a doveri postakocsi alatt nyúlt el, amely a Shooter's Hillre dőcögött fölfelé. A személy, akárcsak a többi utas, gyalogszerrel kapaszkodott a sárban a postakocsi mellett; nem azért, mintha a legcsekélyebb mértékben is élvezték volna a gyaloglást, tekintettel a körülményekre, hanem azért, mert a domb és a hám és a sár és a poggyász olyan kimerítő volt, hogy a lovak már háromszor megálltak, egyszer pedig keresztbe fordították a postakocsit az úton azzal a lázadó szándékkal, hogy visszavigyék Blackheathbe. Ám a gyeplő, az ostor, a kocsis és a kísérő együttesen a fejükre olvasták a cikkelyt, amely kizárja azt a különben elég valószínűnek tűnő tényt, hogy oktalan állatok ésszel bírnának, a fogat pedig beadta a derekát, és visszatért a munkához.

A fejüket lógatva és a farkukkal csapkodva lábalták a sűrű sarat, meg-megbotolva és dülöngélve, mintha mindjárt széthullanának a nagyobb ízületeiknél. Ha a kocsis megállította őket egy óvatos „Hőőő!”-vel, hogy pihenjenek, az ostorhegyes vadul megrázta a fejét és mindent, ami a fején volt – mintha lónál szokatlan energiával tagadná, hogy a delizsánsz képes lesz fölmenni a dombra. Ahányszor az ostorhegyes így zörgött, az utas összerázkódott, mintha rémisztené valami.

Gőzölgő pára gomolygott minden horpadásból, és búsan kóválygott a dombon, mint egy gonosz szellem, amely nyugalmat keres, de nem talál. Ragadós és áthatóan hideg köd volt ez, hullámgyűrűi szemmel látható, lassú fodrokban követték és oltották ki egymást, akár a viharos tenger hullámai. Olyan sűrű volt, hogy a kocsilámpák csupán a közvetlen környezetüket és pár yardnyi utat világít-

hattak meg, és úgy szívta be az erőlködő lovak kipárolgását, mintha maga is az állatokból jönne.

Ezen az utason kívül még két másik caplatott a kocsi mellett a dombra. Mind a három szemig be volt bugyolálva, és magas szárú csizmát viselt. Külsejük alapján a három közül egy se mondhatta volna meg, milyen a másik kettő, és mindegyik legalább ugyanannyi réteggel takargatta magát a lelki, mint a testi szemek fürkészése elől. Azokban a napokban az utasok óvakodtak megnyílni rövid ismeretség után, mert az úton bárki lehetett rablól, vagy rablók cinkosa. Az utóbbira bizton lehetett számítani, mivel minden postaállomáson és sörházban volt valaki – akár a fogadós, akár az utolsó istállóí küddkihíddbe – a „Kapitány” zsoldjában. Ilyeneket gondolt magában a fegyveres kísérő azon a novemberi péntek éjszakán, míg a doveri postakocsi fölfelé döcögött a Shooter's Hillre, és az őr a delizsánsz mögé szerelt kakasülön topogott, fél szemét és fél kezét az előtte levő fegyveresládán tartva, amelyben felülről egy töltött mordály, alulról kések rétege határolt hat-nyolc megtöltött nyeregpisztolyt.

A doveri delizsánszon a szokott nyájas légkör uralkodott, vagyis az őr gyanakodott az utasokra, az utasok gyanakodtak egymásra és az őrré, mindenki gyanakodott mindenkire, és a kocsis semmi másban nem volt biztos, csak a lovaiban, azaz tiszta lelkiismerettel letehetette volna az esküt a két Testamentumra, hogy nem alkalmassak az útra.

– Gyia! – kurjantotta a kocsis. – Na, még egyszer húzzatok bele, és fent is vagyunk a tetőn, a fene belétek, amennyi bajom volt, hogy idáig hozzalak benneteket! Joe!

– Na? – felelte az őr.

– Hány az óra, Joe?

– Jó tíz perccel múlt tizenegy.

– Istállóját! – kiáltotta az ingerült kocsis. – És még mindig nem vagyunk a Shooter's tetején! Gyí! Mozduljatok már!

Az energikus ostorhegyes, amelyet a legszenvedélyesebb tiltakozás közben talált el az ostor, elszántan nekiveselkedett, és a másik

három ló követte. Döcögött tovább a doveri postakocsi, utasai csizmás lábbal cuppogtak mellette. Megálltak, ha megállt, és következetesen ragaszkodtak közelségéhez. Ha valamelyik a három közül lett volna oly vakmerő azt javasolni egy másiknak, hogy menjenek kissé előrébb a ködbe és a sötétségbe, azt kockáztatta volna, hogy tüstént keresztüllövik mint útonállót.

Az utolsó hajrá felvitte a postakocsit a dombtetőre. A lovak megálltak, hogy kifújják magukat, az őr leszállt, hogy megkösse a kerekeket a leereszkedés előtt, és kinyissa az ajtót, hogy az utasok beszállhassanak.

– Pszt! Joe! – kiáltott figyelmeztetőn a kocsis, és lenézett a bakról.

– Mit mondasz, Tom?

Hallgatóztak.

– Azt mondom, Joe, hogy egy ló közeledik könnyű vágásban.

– Azt mondom, Tom, hogy ez egy ló teljes vágásban – vitakozott az őr. Elengedte az ajtót, és fűgén felpattant a helyére.

– Uraim! Ne mozduljanak, a király nevében!

E sietős felszólítás közben felhúzta mordályának kakasát, és támadóállásba helyezkedett.

A históriánkban megörökített utas a hágcsón állt beszállófélben, a másik kettő szorosan a nyomában. Az utas megmeredt a hágcsón, félig bent volt a postakocsiban, félig kint; a többiek lent maradtak mögötte az úton. A kocsis visszanézett, az őr visszanézett, sőt még az energikus ostorhegyes is fölcsapta a fülét, és engedelmesen visszanézett.

Amióta abbamaradt a zörgés meg a nyikorgás, nagyon elhallgatott az éjszaka. A postakocsi úgy remegett a lovak lihegésétől, mintha fölindult állapotban lenne. Az utasok szíve már-már hallhatóan dobogott. A csendes szünet még csendesebb lett a fűjtatástól, a visszafojtott lélegzetektől és a várakozva meglóduló pulzusoktól.

A vágózó ló vadul dübörgött fölfelé a dombon.

– Hahó! – mennydörögte az őr olyan hangosan, ahogy csak mennydöröghetett. – Te ott! Állj, vagy lövök!

A lódobogás hirtelen megszűnt. Nagy csobogás és locsogás közepette egy hang tört át a ködön:

– Ez a doveri postakocsi?

– Mi közöd hozzá, hogy mi? – vágta rá az őr. – Te ki vagy?

– Ez a doveri postakocsi?

– Miért akarod tudni?

– Mert ha az, egy utast keresek.

– Miféle utast?

– Mr. Jarvis Lorryt.

Megörökített utasunk azonnal jelezte, hogy őt hívják így. Az őr, a kocsis és a két másik utas gyanakodva sandított rá.

– Maradj, ahol vagy – kiáltotta az őr a hangnak a ködben –, mert ha tévednék, azt az életedben nem lehet helyrehozni! Lorry nevezetű uraság! Válaszoljon neki!

– Mi az? – kérdezte az utas, majd enyhén remegő hangon folytatta: – Ki keres? Maga az, Jerry?

(– Nem tetszik nekem ennek a Jerrynek a hangja, ha ugyan Jerry – morogta magában az őr. – Nekem túl érdes ez a Jerry.)

– Igen, Mr. Lorry.

– Miről van szó?

– Amonnét hozok üzenetet. T. és Tsa.

– Ismerem ezt a futárt, őr – mondta Mr. Lorry, és lekászálódott az útra, amiben hátulról inkább gyorsan, mint udvariasan segítkezett a két másik utas, akik azon nyomban bemásztak a postakocsiba, becsukták az ajtót, és felhúzták az ablakot. – Közelebb jöhet, nincsen semmi baj.

– Remélem is, hogy nincs, de én nem lennék olyan fene biztos benne – monologizált udvariatlanul az őr. – Hé, maga! Hahó!

– Hahóna! – felelte Jerry még a szokottnál is érdekesebben.

– Lépcsőben jöjjön, hallja? És ha van pisztyolytok a nyergén, meg ne lássam a közelében a kezét! Mert nagyon hebehurgya ördög vagyok, és ha tévedek, akkor ott ólom terem. Hát mutassa magát!

Lassan kibontakozott a kavargó párából egy lovas ember alakja, és odajött a postakocsi mellé, ahol az utas állt. A lovas lehajolt, és

egyfolytában az őrt bámulva átadott az utasnak egy összehajtott kis papírt. A lovas lova fűjtatott, és mind a lovat, mind lovasát az állat patkójától az ember kalapjáig elborította a sár.

– Őr! – szólt az utas csendes, üzleties önbizalommal.

– Uram? – felelt kurtán az éber őr, jobbjaival a felemelt mordály tusáján, baljával a csövön, szemével a lovason.

– Semmi ok a félelemre. A Tellson Bankhoz tartozom. Bizonyára ismeri a londoni Tellson Bankot. Üzleti ügyben utazom Párizsba. Itt egy korona egy italtra. Elolvashatom ezt?

– Csak gyorsan, uram.

Mr. Lorry felbontotta a levelet a felé eső kocsilámpa világosságánál és elolvasta, először magában, aztán fennhangon: „Várja meg Doverben a mamzelt.” Látja, őr, hogy nem hosszú? Jerry, mondja meg, hogy azt válaszolom: ÉLETRE KELTVE.

Jerry összerezte a nyeregben.

– Hát ez rém fura válasz – mondta a legérdeesebb hangján.

– Csak vigye meg az üzenetet. Ebből ugyanúgy tudni fogják, hogy megkaptam a levelet, mintha írásban közölném. Szerencsés utat kívánok. Jó éjszakát.

E szavakkal az utas kinyitotta az ajtót, és bebújt a postakocsiba, de most egyáltalán nem segítették az utastársak, akik sietve eltűntek órájukat és erszényüket a csizmaszárban, majd úgy tettek, mintha aludnának, amivel kizárólag annak a kockázatát akarták elhárítani, hogy bármi más történhessék.

A postakocsi nehézkesen meglódult, és elindult lefelé a lejtőn, vastagabb ködcsóvákat vonszolva maga után. Az őr gyorsan visszahozta a mordályt a fegyveresládába, meg szemlélte a láda tartalmát, majd meg szemlélte az övén viselt tartalék pisztolyokat, utoljára az ülése alatti kisebb ládát szemlélte meg, amelyben néhány kovácsszerszámot, két fáklyát és egy tűzszerszámot tartott. Azért látta el magát ezekkel a kiegészítőkkal, mert ha a kocsilámpákat kioltotta a szél és az eső, ami időnként megtörtént, csak be kellett zárkóznia a kocsiba, tüzet kellett csiholnia acéllal-kovával, ügyelve, hogy szik-

ra ne essen a szalma közé, és (ha szerencséje volt) öt perc alatt egész könnyen és biztonságosan újragyújthatta a lángot.

– Tom! – szólt át halkán a kocsi tetején.

– Na, Joe?

– Hallottad azt az üzenetet?

– Hallottam, Joe.

– Mit hoztál ki belőle, Tom?

– Az égvilágon semmit, Joe.

– Érdekes egybeesés – elmélkedett az őr –, mert én is ugyanany-nyit hoztam ki belőle.

Jerry, aki egyedül maradt a ködben és a sötétségben, leszállt a nyeregből, nemcsak azért, hogy pihentesse fáradt lovát, de azért is, hogy letörölje a sarat az arcáról, és kiöntse a vizet a kalapja karimájából, ahol elfért volna jó fél gallon. Addig állt, vastagon sáros karjára vetve a kantárt, amíg el nem halt a kerekek zörgése, és ismét el nem csendesedett az éjszaka, majd megfordult, hogy gyalog menjen le a dombról.

– Az után a vágta után a Temple-től idáig nem bízok a mellső lábodban, öregjány, amíg vízszintben nem leszünk megint – mondta az érdes hírnök egy pillantást vetve kancájára. – Életre keltve! Rém fura üzenet! Nem jönne jól neked, Jerry! Hát mit is mondjak, Jerry! Rém rosszul állna a szénád, ha divatba jönne, hogy csak úgy életre keltsenek embereket!